

Вищий навчальний заклад «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Судові експертизи

ОП «ПРАВО»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ВНД-22	Судові експертизи	Вибіркова навчальна дисципліна	Перший (бакалаврський)	4	7	5	Диференційований залік

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна, заочна.

Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття, консультація.

Методи навчання: словесні та пояснювально-демонстраційні методи, метод проблемного викладання, демонстраційний метод (огляд сучасних пересувних лабораторій та приладів), практичний, поєднаний з оформлення постанов (клопотань) про призначення експертиз і збирання зразків, кейс-метод щодо аналізу суперечливих експертних висновків, а також моделювання допиту експерта в судовому засіданні для перевірки обґрунтованості його відповідей, що дозволяє студентам бачити експертизу як живий інструмент правосуддя.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у майбутніх юристів системи знань про теоретичні, правові та організаційні засади судово-експертної діяльності, а також оволодіння практичними навичками щодо правильного вибору виду експертизи, кваліфікованого формулювання питань експерту та критичної оцінки результатів експертного дослідження як джерела доказів у справі.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК06	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК08	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК09	Здатність працювати в команді.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК16	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності.
------	---

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК07	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК09	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН10	Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у дискусіях на семінарських заняттях; тестування; виконання практичних і кейсових завдань (аналіз та вирішення конфліктних ситуацій); оцінювання індивідуальних завдань; моделювання конфліктних ситуацій; підготовка аналітичних і творчих робіт; оцінювання участі у тренінгових вправах та групових формах роботи; питання для поточного та підсумкового контролю; оцінювання результатів неформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Загальна теорія судової експертизи та експертології

Сутність, предмет, об'єкт та завдання судової експертизи в сучасних умовах. Система судово-експертних установ України та їх правове регулювання. Правовий статус судового експерта. Класифікація судових експертиз. Поняття експертної помилки.

Тема 2. Правові та організаційні засади призначення експертиз

Процесуальний порядок призначення експертизи у кримінальному, цивільному та господарському процесах. Підготовка матеріалів для проведення експертизи: правові вимоги до зразків для порівняльного дослідження. Формулювання питань експерту: логічні, правові та технічні аспекти. Види експертиз за обсягом та послідовністю. Особливості призначення експертиз за клопотанням сторони захисту.

Тема 3. Традиційні криміналістичні експертизи

Дактилоскопічна експертиза: сучасні можливості ідентифікації особи. Трасологічна експертиза: дослідження слідів знарядь зламу, транспортних засобів та ніг людини. Судова балістика: експертиза вогнепальної зброї, боєприпасів та слідів їх застосування. Дослідження холодної зброї: критерії класифікації та правові наслідки висновку. Техніко-криміналістична експертиза документів: виявлення підрбок та змін у реквізитах.

Тема 4. Криміналістичне дослідження письма та мовлення

Судово-почеркознавча експертиза: ідентифікація виконавця рукописного тексту та підпису. Фактори, що впливають на зміну почерку: природні, штучні та хворобливі. Судово-авторознавча експертиза: встановлення автора анонімних або спірних текстів. Лінгвістична експертиза у справах про захист честі, гідності та ділової репутації. Особливості підготовки порівняльних матеріалів.

Тема 5. Судово-медична та психіатрична експертизи

Правові підстави та порядок проведення судово-медичної експертизи живих осіб та трупів. Експертиза речових доказів біологічного походження: роль ДНК-аналізу в сучасному доказуванні. Судово-психіатрична експертиза: встановлення осудності та процесуальної дієздатності. Судово-психологічна експертиза. Комплексна психолого-психіатрична експертиза у справах щодо неповнолітніх.

Тема 6. Економічні та товарознавчі експертизи

Судово-бухгалтерська експертиза. Фінансово-економічна експертиза. Судова товарознавча експертиза: оцінка якості, вартості та походження товарів. Судово-автоварознавча експертиза: визначення матеріальних збитків, завданих власнику транспортного засобу. Особливості оцінки висновку економічних експертиз у господарських спорах.

Тема 7. Інженерно-технічні та ІТ-експертизи

Судово-технічна експертиза причин та обставин ДТП (автотехнічна). Пожежно-технічна та вибухотехнічна експертизи. Судово-будівельна експертиза. Комп'ютерно-технічна експертиза (цифрова криміналістика). Експертиза об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 8. Висновок експерта як доказ та його оцінка

Структура та зміст висновку експерта. Форми висновків, значення висновку про неможливість вирішення питання. Оцінка висновку експерта судом та сторонами процесу. Допит експерта в суді: правові підстави, порядок та тактика. Рецензування висновків судових експертів як метод контролю якості дослідження.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей.

Рекомендовані платформи:

- Coursera (Digital Forensics Essentials: <https://www.coursera.org/learn/digital-forensics-essentials>; Forensic Science: DNA Analysis: <https://www.coursera.org/learn/forensic-science-dna-analysis>);

- Alison (Forensic Microbiomes: Solving Crimes with Microbial Evidence: <https://alison.com/course/forensic-microbiomes-solving-crimes-with-microbial-evidence>; The Basics of Forensic Biology and Chemistry: <https://alison.com/course/the-basics-of-forensic-biology-and-chemistry>; Basic Theory and Concepts of Forensic Psychology: <https://alison.com/course/basic-theory-and-concepts-of-forensic-psychology>);

- edX (Forensic Science: DNA Analysis: <https://www.edx.org/learn/dna/university-of-cambridge-forensic-science-dna-analysis>; Digital Forensics Essentials: <https://www.edx.org/learn/digital-forensics/ec-council-digital-forensics-essentials-dfe>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

Порядок зарахування результатів неформальної освіти:

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за зверненням здобувача освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до 10 балів у межах самостійної роботи.

Методи навчання на лекціях: словесні (лекція, пояснення); пояснювально-демонстраційні (презентації, ілюстрації, демонстрації); метод проблемного викладання; методи візуалізації (схеми, моделі конфліктів, таблиці); інтерактивні методи; використання інформаційно-комунікаційних технологій (мультимедійні, дистанційні, веб-орієнтовані засоби навчання).

Методи навчання на семінарських заняттях: словесні (дискусія, співбесіда, дебати); пояснювально-демонстраційні; практичні (виконання практичних завдань і вправ); кейс-метод (аналіз і вирішення конфліктних ситуацій); моделювання конфліктних і професійних ситуацій; тренінгові методи; пошуковий і дослідницький методи; інтерактивні методи (робота в групах, полеміка, обговорення); використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Методи оцінювання: усне та письмове опитування; тестування; виконання практичних і кейсових завдань; оцінювання участі у дискусіях, тренінгових вправах та моделюванні конфліктних ситуацій; перевірка індивідуальних, творчих і аналітичних завдань, контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо; для підсумкового контролю: підсумкове оцінювання у формі тестування та/або письмової роботи з практичними завданнями.

Засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою. Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60									Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Самостійна робота		
6 балів	7 балів	7 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Александренко О.В. Проблемні питання використання криміналістичного аналізу під час розслідування злочинів. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2022. Вип. 2(27). С. 76-88. <https://doi.org/10.32353/khrife.2.2022.06>

2. Александренко О.В. Проблемні питання та основні напрями оптимізації діяльності з розслідування нерозкритих злочинів минулих років. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2021. Вип. 1(23). С. 75-82. <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2021.05>

3. Александренко О.В. Проблемні питання практики призначення, проведення та оцінки результатів судових експертиз при розслідуванні серійних сексуальних вбивств. Проблемні питання судово-медичної та правової практики: зб. матері. міжвідом. міждисцип. наук.-практ. конф. (Київ, 23 трав. 2019 р.). Київ: НМУ ім. О.О. Богомольця, 2019. С. 6-10.

4. *Александренко О., Женунтій В. Особистий внесок професора В.П. Бахіна в підготовку криміналістичних наукових і науково-педагогічних кадрів. Філософські та методологічні проблеми права. 2025. № 2(30). С. 88–96.*
5. *Охріменко С.С., Александренко О.В., Приходько Ю.П. Використання спеціальних знань під час огляду сховища зі зброєю та боєприпасами на деокупованій території: метод. рекомендації. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2023. 44 с. <https://elar.navy.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e355a9a3-09ba-4409-91ba-14f6460c5a83/content>*
6. *Інституціональне середовище судово-експертної діяльності / О.Ю. Костін, А.В. Хомутенко, В.П. Хомутенко, та ін. К.: ФОП Гуляєва В.М., 2022. 209 с. http://expertise.odessa.ua/wp-content/uploads/2025/02/Костін1_Хомутенко1_2022.pdf*
7. *Інноваційні методи, засоби та технології в криміналістиці та судовій експертизі : наук.-практ. посібник : електрон. наук. вид. / [Шепітько В.Ю., Авдєєва Г.К., Коновалова В.О. та ін.]; за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2023. 116 с. https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2024/02/Посіб_Криміналістика_2023_НДІ-ВІПЗ_ПВ1_compressed.pdf*
8. *Криміналістичне дослідження ДНК: технології та можливості: навч. посіб. / Р.Л. Степанюк, С.І. Перлін, В.В. Кікінчук та ін. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків, 2022. 120 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/14007>*
9. *Латковський П.П. Судові експертизи: навч.-метод. посіб. / П.П. Латковський, А.Р. Воробчак. Чернівці; Одеса: Фенікс, 2023. 172 с. <https://dspace.onua.edu.ua/items/68261ecd-a81a-4ae7-a2f7-ec041dac2e54>*
10. *Судова експертологія: підруч. для підгот. здобувачів освіт. ступеня «магістр» за спец. 081 «Право» та 262 «Правоохоронна діяльність» / В.М. Тертишник, В.В. Варава, О.В. Сачко; за заг. ред. В.М. Тертишника. Харків: Право, 2021. 280 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0057993.pdf>*

Викладач: *Александренко Олена Віталіївна*, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного та приватного права.

Гарант освітньої програми:

Козакова Ірина Віталіївна

кандидат юридичних наук, доцент

